

Sygn. akt II C 63/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 stycznia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach Wydział II Cywilny Ośrodek (...) w R.

w składzie:

Przewodniczący SSO Katarzyna Banko

Protokolant Bogumiła Brzezinka

po rozpoznaniu w dniu 15 stycznia 2015r.

w R.

sprawy z powództwa W. S.

przeciwko Komornikowi Sądu Rejonowego w Rybniku C. L.

o zapłatę

1. oddała powództwo;
2. zasądza od powoda W. S. na rzecz pozwanego C. L. kwotę 7.217 zł (siedem tysięcy dwieście siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt II C 63/14

UZASADNIENIE

Powód W. S. domagał się zasądzenia od pozwanego C. L. kwoty 289.055,00 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 28 marca 2003r. oraz zasądzenia od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu.

W uzasadnieniu powyższego żądania podano, że w dniu 27 marca 2003r. pozwany dokonał zajęcia nowego łańcucha górniczego Ø 30, który stanowił własność powoda. Waga łańcucha wynosiła 31 260 kg. Wywiezienie w opisanym dniu nastąpiło na pojeździe ciężarowym o nr rej. (...). Czynność ta została dokonana w związku z prowadzoną egzekucją, która była prowadzona do majątku matki powoda G. S.. W chwili obecnej stał się prawomocny wyrok Sądu Okręgowego w Rybniku z dnia 08 listopada 2012r., w którym powód został uniewinniony od popełnienia czynu opisanego w art. 300 § 2 kk i art. 308 kk w związku z art. 11 § 2 kk. Z uzasadnienia tego wyroku wynika, iż łańcuch Ø 30 o ciężarze 31 260 kg stanowił własność powoda W. S. i przedstawiał wartość dochodzoną. Powód wytoczył sprawę o zapłatę przeciwko J. M., który stał się dyspozytorem łańcucha pobranego w dniu 27 marca 2003r. Powództwo zostało oddalone, gdyż J. M. nie był legitymowany biernie w tym procesie. Sąd Apelacyjny dostrzegł jednak nieprawidłowości w postępowaniu egzekucyjnym.

Pozwany C. L. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu.

W uzasadnieniu powyższego stanowiska pozwany zaprzeczył tak podstawie faktycznej, jak i prawnej powództwa. Z uzasadnienia żądania pozwu wynika, że powód domaga się zapłaty w oparciu o przepisy o czynach niedozwolonych. Tymczasem ani z uzasadnienia, ani z przedłożonych dokumentów nie wynika na czym miał polegać delikt pozwanego jako komornika. W szczególności nie wskazano, jakie konkretnie działanie miało wywołać szkodę. Na pewno

działaniem takim nie mogło być samo zajęcie przedmiotów – łańcucha. Jeśli założyć, że działaniem tym miała być sprzedaż zajętych ruchomości to powód nie wykorzystał możliwości założenia powództwa przeciwegzekucyjnego opisanego w art. 841 k.p.c. Co więcej powód ani jego matka jako dłużniczka nie informowali w odpowiednim czasie o prawie powoda do zajętych ruchomości. Niezależnie od tego pozwany wskazał, że ustalenia prawomocnego uniewinniającego wyroku karnego nie tylko nie są wiążące w niniejszym postępowaniu, ale i nie mają bezpośredniego wpływu na przesłanki odpowiedzialności deliktowej. Orzeczenie Sądu Apelacyjnego w Katowicach jest pomocne w ustaleniu od kiedy powód mógł powziąć wiadomość o nieprawidłowościach postępowania egzekucyjnego i podmiocie za to odpowiedzialnym. Odpowiedzialność komornika jest oparta na normie art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. o komornikach sądowych i egzekucji, zatem ma ona charakter deliktowy. Stąd też w braku odmiennej regulacji zastosowanie ma art. 442¹ § 1 k.c. W świetle powyższej normy roszczenie powoda jest przedawnione.

Sąd ustalił, co następuje:

W sprawie VI GC 432/03 Sąd Rejonowy w Rybniku w dniu 11 września 2002r. wydał prawomocny nakaz zapłaty przeciwko G. S. orzekając, że ma ona w ciągu dwóch tygodni od doręczenia nakazu zapłaty zapłacić powodowi (...) kwotę 19.063,72 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 01 stycznia 2002r. oraz kwotę 2.373,70 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

(...) w oparciu o powyższy nakaz zapłaty zaopatrzonej w klauzulę wykonalności złożyło wniosek egzekucyjny do Komornika przy Sądzie Rejonowym w Rybniku – dawnego Rewiru III C. L. domagając się wszczęcia egzekucji z rachunku bankowego i ruchomości dłużniczki G. S., w tym łańcucha górniczego znajdującego się w miejscu prowadzenia przez dłużniczkę działalności gospodarczej w (...) przy ulicy (...).

W dniu 29 listopada 2002r. Komornik protokolarnie dokonał zajęcia – na zaspokojenie wierzytelności w kwocie 25.000 zł – łańcucha Ø 30 i Ø 26w ilości 29 ton o wartości szacunkowej 25.000 zł. Protokół ten podpisały obie strony nie zgłaszając uwag, przy czym tym protokołem zajęcia oddano zajęty łańcuch pod dozór J. M. – przedstawiciela wierzyciela. Protokół został spisany w kancelarii komornika, a każda ze stron wiedziała gdzie i jaki łańcuch jest składowany. Dłużniczka G. S. nie zaprzeczyła wówczas, że łańcuch jest jej własnością.

W dniu 07 lutego 2003r. komornik wydał postanowienie o przyznaniu części łańcucha na własność wierzycielowi. W marcu 2003r. wykonujący czynności dozorca i właściciela przyznanego na własność łańcucha pozwany przywiózł zajęty łańcuch na inną posesję. Tam łańcuch został zważony, a nadwyżkę na należnym mu łańcuchem dozorca pozostawił do dyspozycji dłużniczki.

Pismem z dnia 18 grudnia 2002r. dłużniczka G. sałata poinformowała, że zajęty łańcuch jest własnością jej syna W. S., zaś faktura kupna – sprzedaży nosiła datę 07 stycznia 2003r.

Przed Sądem Okręgowym w Gliwicach pod sygnaturą akt II C 136/ 03 toczyła się sprawa z powództwa W. S. przeciwko J. M. o zapłatę kwoty 190.688zł z ustawowymi odsetkami od dnia 05 kwietnia 2003r. Wyrokiem z dnia 09 marca 2004r. Sąd ten oddalił powództwo W. S. stwierdzając, że powód nie wykazał, aby był właścicielem spornego łańcucha. Nadto, o ile nabył łańcuch 18 grudnia 2002r. to już w tej dacie komornik łańcuch zajął jako zabezpieczenie wierzytelności firmy (...). Zgodnie z art. 848 k.p.c. zajęcie ma ten skutek, że rozporządzenie ruchomością dokonane po zajęciu nie ma wpływu na dalsze postępowanie, z zastrzeżeniem działającego w dobrej wierze. Zdaniem Sądu Okręgowego powództwo w rozpoznawanej sprawie „zmierza do pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego wystawionego nakazem zapłaty przeciwko G. S.”. Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z dnia 04 lutego 2005r. oddalił apelację powoda W. S. od wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 09 marca 2004r. oraz orzekł o kosztach postępowania. Powód uczestniczył w rozprawie apelacyjnej. W pisemnych motywach wyroku Sąd Apelacyjny podał, że powództwo skierowane przeciwko J. M. nie mogło odnieść zamierzonego skutku, gdyż pozwany nie był legitymowany biernie w tym procesie. Wszelkie działania faktyczne jakie pozwany J. M. podejmował w toku prowadzonego przeciwko matce powoda postępowania egzekucyjnego wynikały z tego, iż w postępowaniu tym występował jako przedstawiciel wierzyciela, a także ustanowiony przez komornika prowadzącego egzekucję dozorca zajętego mienia ruchomego, a to

łańcucha górniczego. Jego czynności miały oparcie w decyzjach wydanych przez organ egzekucyjny, co wynikało z akt postępowania egzekucyjnego. Zarzuty jakie już wówczas pozwany formułował odnosiły się do działań komornika a nie pozwanego J. M..

Powyższe okoliczności faktyczne Sąd ustalił na podstawie następujących dowodów: dokumentów zawartych w aktach sprawy sądu Okręgowego w Gliwicach sygn. akt II C 136/03, w szczególności: protokołów rozpraw, wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 09 marca 2004r. wraz z uzasadnieniem, wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 04 lutego 2005r. wraz z uzasadnieniem; zeznań świadka G. S. (zapis audio – video k. 79). Dowody z dokumentów urzędowych zostały sporządzone przez uprawnione osoby, w granicach ich kompetencji, a zatem były w pełni wiarygodne. Sąd dał wiarę zeznaniom świadka G. S., jednakże nie miały one decydującego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, gdyż potwierdzały one jedynie okoliczności wynikające z dokumentów zawartych w aktach sprawy II C 136/03. Zważywszy na wyniki postępowania dowodowego wynikające z dokumentów dopuszczonych w sprawie jako dowody i podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia Sąd uznał, że dowód z przesłuchania stron jest zbędny dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd zważył, co następuje:

W ustalonym stanie faktycznym powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Przepis a_@KON@_Przepis rt. 23ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. o komornikach sądowych i egzekucji (tekst jednolity: Dz. U. 2011r. Nr 231 poz. 1376) stanowi, że komornik jest obowiązany do naprawienia szkody wyrządzonej przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu czynności.

Od dnia wejścia w życie powołanej wyżej ustawy odpowiedzialność odszkodowawczą komorników regulowały dwa przepisy, a mianowicie art. 23, który stanowi, że komornik ponosi odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przy wykonywaniu czynności, oraz art. 769 k.p.c., według którego komornik był obowiązany do naprawienia szkody wyrządzonej umyślnie lub przez niedbalstwo, jeżeli poszkodowany nie mógł w toku postępowania zapobiec szkodzie za pomocą środków przewidzianych w Kodeksie postępowania cywilnego (§ 1), przy czym Skarb Państwa był odpowiedzialny za szkodę solidarnie z komornikiem (§ 2). Przytoczona regulacja prawna była przedmiotem licznych wątpliwości interpretacyjnych, które dotyczyły zasadniczo zasad odpowiedzialności komornika (w szczególności, czy jest to odpowiedzialność na zasadzie winy, czy też na zasadzie ryzyka) oraz stosunku art. 23 do art. 769 k.p.c. W tej ostatniej kwestii wyrażano dwa zapatrywania, a mianowicie, że art. 23, w myśl zasady *lex posterior derogat legi priori*, uchylił art. 769 k.p.c., oraz że oba wymienione przepisy obowiązują równolegle.

Wyrokiem z dnia 20 stycznia 2004 r., SK 26/2003, LexisNexis nr (...) (OTK ZU 2004, nr 1, poz. 3), Trybunał Konstytucyjny uznał, że art. 769 k.p.c. jest niezgodny z art. 77 ust. 1 Konstytucji RP. Przepis ten utracił moc z dniem 27 stycznia 2004r. Następnie ustawą z 24 września 2004r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 236, poz. 2356 ze zm.) zmieniono z dniem 13 listopada 2004r. art. 23, nadając mu nowe, obowiązujące obecnie brzmienie.

Na tle zarysowanych zmian stanu prawnego, co do zasad odpowiedzialności odszkodowawczej komornika, powstają naturalnie pytania o podstawy i zasady odpowiedzialności odszkodowawczej komornika w ujęciu czasowym. W tym zakresie za H. C. i J. A. (por. H. Ciepła, J. Skibińska-Adamowicz, Status prawny komornika i podstawy jego odpowiedzialności odszkodowawczej po uchyleniu art. 769 k.p.c., PPE 2006, nr 4-6, s. 14 i n.) należy przyjąć, że:

1) od 17 października 1997 r. (tj. od dnia wejścia w życie Konstytucji RP) do 29 listopada 1997 r. (tj. do dnia wejścia w życie ustawy) odpowiedzialność komornika kształtowała się na zasadzie winy na podstawie art. 417 k.c.;

2) od 30 listopada 1997 r. (tj. od dnia wejścia w życie ustawy) do 18 grudnia 2001r. (tj. do dnia opublikowania wyroku TK z 4 grudnia 2001 r., SK 18/2000, LexisNexis nr (...), OTK ZU 2001, nr 8, poz. 256) podstawę odpowiedzialności odszkodowawczej komornika stanowił art. 23, 417 i 441 k.c. oraz przyjęta we wszystkich tych przepisach zasada winy;

3) od 18 grudnia 2001r. do 12 listopada 2004r. (tj. do dnia wejścia w życie art. 23 w brzmieniu nadanym temu przepisowi przez ustawę nowelizującą z 24 września 2004r.) komornik odpowiadał na podstawie art. 23 w pierwotnym jego brzmieniu oraz na podstawie art. 417 k.c. za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu czynności, a jego odpowiedzialność była odpowiedzialnością solidarną ze Skarbem Państwa, stosownie do art. 441 k.c.;

4) od 13 listopada 2004 r. (tj. od dnia wejścia w życie art. 23 w brzmieniu nadanym temu przepisowi przez ustawę nowelizującą z 24 września 2004r.) samodzielną podstawą odpowiedzialności odszkodowawczej komornika stanowi art. 23.

Należy dodać, że deliktowa odpowiedzialność Skarbu Państwa za szkody wyrządzone przez komornika - oparta na art. 417 k.c. w brzmieniu sprzed 1 września 2004r. i w rozumieniu zgodnym z wyrokiem TK z 4 grudnia 2001r., SK 18/2000, LexisNexis nr (...), oraz deliktowa odpowiedzialność komornika oparta na art. 23 u.k.s.e. w rozumieniu zgodnym z uchwałą SN z 13 kwietnia 2004r., (...), mimo uchylenia art. 769 k.p.c. - uzasadniają przyjęcie, na podstawie art. 441 § 1 k.c., solidarnej odpowiedzialności Skarbu Państwa i komornika za szkody wyrządzone w toku egzekucji przed 1 września 2004 r. (por. wyrok SN z 27 marca 2008 r., III CSK 376/2007, L.pl nr (...)).

Obecnie podstawą (zasadą) odpowiedzialności komornika z art. 23 jest niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu czynności. Nie jest to odpowiedzialność na zasadzie winy. Nie jest to również odpowiedzialność na zasadzie ryzyka, gdyż przyjęcie i zastosowanie takiej odpowiedzialności jest możliwe tylko w wypadkach przewidzianych przez ustawę, która przewiduje jednocześnie możliwość uwolnienia się od tej surowej odpowiedzialności, wskazując przesłanki egzoneracyjne (por. H. Ciepla, J. Skibińska-Adamowicz, Status prawny... , s. 19 i n.; wyroki SN: z 6 kwietnia 2006 r., IV CSK 6/2006, LexisNexis nr 404421, M.Prawn. 2006, nr 9, s. 458; z 16 marca 2007 r., III CSK 381/2006, LexisNexis nr 1810817, OSNC 2008, nr 2, poz. 28). Do przyjęcia odpowiedzialności komornika z art. 23 wystarcza sama niezgodność z prawem działania lub zaniechania komornika.

Przez działanie lub zaniechanie niezgodne z prawem należy rozumieć niezgodność z normami prawa w rozumieniu art. 87 Konstytucji RP, tj. z Konstytucją RP, ustawami, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi oraz rozporządzeniami, a także niezgodność z prawem Unii Europejskiej (por. H. Ciepla, J. Skibińska-Adamowicz, Status prawny..., s. 16 i n.). W wyroku z 23 września 2003 r., K. 20/2002, LexisNexis nr (...) (OTK ZU 2003, nr 7, poz. 76), Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że niezgodność z prawem należy ujmować obiektywnie, jako zaprzeczenie zachowania uwzględniającego nakazy i zakazy wynikające z normy prawnej. Niezgodności tej nie można natomiast ujmować jako działania niezgodnego z normami obyczajowymi i moralnymi, określanymi mianem zasad współżycia społecznego lub dobrych obyczajów.

Przepis art. 23u.k.s.e. nie określa samodzielnie przesłanek odpowiedzialności komornika w sensie warunków powstania obowiązku naprawienia szkody. W tym zakresie będą mieć zastosowanie ogólne przesłanki odpowiedzialności deliktowej, wynikające z przepisów Kodeksu cywilnego (por. uchwałę SN z 13 października 2004r., III CZP 54/2004, LexisNexis nr (...), OSNC 2005, nr 10, poz. 168). Do przesłanek tych należą:

- 1) szkoda w znaczeniu uszczerbku w dobrach osoby poszkodowanej;
- 2) fakt (zdarzenie), z którym ustawa łączy obowiązek odszkodowawczy (zdarzeniem tym według art. 23 jest niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie komornika);
- 3) związek przyczynowy między faktem (zdarzeniem) a szkodą.

Komornik ponosi odpowiedzialność odszkodowawczą określoną w art. 23 we wszystkich aspektach jego działalności, a więc zarówno wtedy, gdy wykonuje czynności egzekucyjne jako organ egzekucyjny, jak i wtedy, gdy podejmuje inne czynności przekazane ustawą do jego kompetencji.

Naprawienia szkody wyrządzonej przez komornika może domagać się każdy poszkodowany. Może być nim zarówno strona, jak i inny uczestnik postępowania egzekucyjnego oraz osoba trzecia.

Roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej przez komornika przedawnia się na mocy art. 442¹ k.c.

Przepis art. 442¹ Art. 442¹.

§ 1.

§ 1 k.c., obowiązujący od dnia 10 sierpnia 2007r., stanowi, że roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże termin ten nie może być dłuższy niż dziesięć lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę. Dodać jednak należy, że zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 16.02.2007r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 80, poz.538) jeśli roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym uległoby przedawnieniu przed wejściem w życie tej ustawy tj. przed 10.08.2007r. to do przedawnienia stosuje się art. 442 § 1 k.c., który stanowił, że roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże w każdym wypadku roszczenie przedawnia się z upływem lat dziesięciu od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę. Jeżeli jednak szkoda wynika ze zbrodni lub występku, roszczenie o naprawienie szkody ulega przedawnieniu zawsze z upływem dwudziestu lat od dnia popełnienia przestępstwa.

Zajęcie łańcucha górniczego miało miejsce dnia 27 marca 2003r. O ewentualnych nieprawidłowościach w postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym przez pozwanego powód mógł powziąć wiadomość z treści uzasadnienia Sadu Apelacyjnego w Katowicach do wyroku z dnia 04 lutego 2005r. Zatem termin przedawnienia upłynął w lutym 2008r. (trzy lata od, dnia w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia) względnie najpóźniej w dniu 27 marca 2013r., tj. dziesięć lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę. Pozew w rozpoznawanej sprawie wpłynął w dniu 25 lutego 2014r., a zatem po upływie terminu przedawnienia co skutkuje jego oddaleniem.

Fakt, iż powód wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 08 listopada 2012r. sygn. akt V Ka 572/12 został uniewinniony od popełnienia czynu opisanego w art. 300 § 2k.k. i art. 308 k.k. w związku z art. 11§ 2k.k. nie ma żadnego znaczenia dla biegu terminu przedawnienia. Postępowanie karne dotyczyło bowiem prawidłowości działań powoda w toku postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez pozwanego i nie wyłączało możliwości dochodzenia przez powoda roszczeń przeciwko pozwanemu związanych z ewentualnymi nieprawidłowościami w postępowaniu egzekucyjnym.

Na zasadzie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. Sąd zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 7.217 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, na które składają się: wynagrodzenie pełnomocnika procesowego będącego adwokatem w wysokości 7.200 zł zgodnie z treścią § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 z późniejszymi zmianami) oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa.

R., 26 stycznia 2015r. SSO Katarzyna Banko